

Høring om overføring av elever fra Førland skule til Tysværvåg barne- og ungdomsskule

Skolebruksplanen for 2020 – 2035 gir en anbefaling om skolestruktur på kort, mellomlang og lang sikt. I den **kortsiktige** perioden anbefaler skolebruksplanen tiltak ved Frakkagjerd ungdomsskole. Tiltaksnivået er en utbyggingsløsning som innebærer noe riving av bygg, samt omfattende ombygging og rehabilitering av dagens bygningsmasse. Omfattende ombygging ble anbefalt.

Som anbefalt i planen ble det gjort et vedtak om tiltak ved Frakkagjerd ungdomsskole. Det ble i kommunestyrevedtak 118/20 som ble vedtatt i kommunestyret 15.12.2020, vedtatt å bygge ny ungdomsskole på Frakkagjerd. Dette arbeidet er i planleggingsfasen nå.

På **mellomlang** sikt anbefaler skolebruksplanen å vurdere tiltak ved Grinde skule, ny frittstående skole på ny tomt i skoleområdet. Omfanget av et nybygg vil kunne reduseres dersom elevene ved Førland overføres til Tysværåvåg barne- og ungdomsskole og slik utnytte ledig kapasitet både nå og på lengre sikt i dette skolebygget.

På **lang sikt** anbefaler skolebruksplanen en sammenslåing av Førre og Frakkagjerd barneskoler.

I skolebruksplanen er det gjort rede for 6 strukturvalg. Forutsetninger for fremstilling av strukturvalgene er betydelig nedgang i elevtall de neste 10 – 20 årene, kapasiteten i skolebyggene, byggenes tekniske tilstand, økonomiske forutsetninger for investeringskostnader og økonomiske forutsetninger for driftsutgifter.

Det faktum at andelen eldre er i markant økning og at det blir betydelig færre barn de neste 10 – 20 årene betyr at oppveksttjenestene vil få redusert økonomiske ressurser å drive tjenestene for. Dette krever at kommunen må redusere driftsnivået både gjennom strukturendringer og effektivisering av drift. Det vil fremover være krav om at oppveksttjenestene må redusere kostnadsnivået betydelig både på kort og lengre sikt. De minste barneskolene har betydelig høyere elevkostnad enn de større skolene. Dette betyr at de største skolene er med på å finansiere de minste. Med nedgang i elevtallet de neste årene vil behovet for å vurdere strukturendringer øke. Derfor er det relevant å legge frem en ny skolestruktur som bygger på "Skolebruksplan 2020 - 2035".

I dette høringsdokumentet blir det foreslått å fremskynde en strukturendring som medfører at elevene i Førland skolekrets overføres til Tysværåvåg allerede fra skoleåret 2022/23. Dette er en endring som bidrar til reduserte driftsutgifter uten at det er nødvendig med store investeringer. Ved å få overført elevene fra Førland til Tysværåvåg allerede fra 1. klasse, vil dette gi Tysværåvåg barne- og ungdomsskule flere elever og mer robust driftsgrunnlag. Denne strukturendringen vil ikke påvirke mulighetene for å enten bygge ny eller å utvide kapasiteten ved Grinde skule til å romme elevene fra Grinde, Straumen og de elevene i nåværende Førland skolekrets som vil få Grinde som sin nærskole. De elevene fra Førland som har Grinde som sin nærskole vil uansett få muligheten til å velge Tysværåvåg barne- og ungdomsskule.

Dette blir det første tiltaket i foreslått ny skolestruktur. Som neste steg vil rådmannen legge frem en sak som vurderer hvordan kapasiteten ved Grinde skule kan utvides til å romme elevene ved Grinde, Straumen og elevene fra Førland skolekrets som vil få Grinde skule som sin nærskole. Elevene fra Førland vil ved foreslåtte strukturendring tilhøre Tysværåvåg barne- og ungdomsskole, men de kan velge å gå på Grinde skole dersom denne skolen ligger nærmest hjemmet.

Nedleggelse av Førland skule (alternativ 3 i Skolebruksplanen).

Elevprognose referert i Skolebruksplan 2020 – 2035 viser at elevtallet er synkende fram mot 2035 og at Tysværvåg barne- og ungdomsskule for eksempel har plass til elevene ved Førland skule. I skolebruksplanen omtales Tysværvåg barne- og ungdomsskule inklusiv Førland skule som strukturvalg 3. Skolebruksplanen viser at ved å overføre elevene i Førland skolekrets til Tysværvåg barne- og ungdomsskule (TBU) blir elevnedgangen ved TBU redusert og kommunen kan benytte ledig og funksjonell kapasitet i dette skolebygget på en god måte. En slik løsning innebærer at kommunen får en mer effektiv skole- og bygningsdrift.

Hva kan være fordelene med dette alternativet?

- ✓ Tilfører Tysværvåg flere elever, utnytter den ledige kapasiteten her
- ✓ Sikrer jevnere årstrinn på alle trinn
- ✓ Sikrer større fagmiljø på Tysværvåg - kan styrke attraktiviteten og rekrutteringen til skolen
- ✓ Stort innsparingspotensial
- ✓ Mindre investeringsbehov
- ✓ Mindre bygnings- og uteareal å drifte
- ✓ Styrker Tysværvåg som sted jmf kommuneplanen

Hva kan være ulempen med dette alternativet?

- ✓ Førland mister skolen – aktiviteten til skolekorpsset er utsatt
- ✓ Lengre elevreiser – flere elever må kjøre lengre til skolen
- ✓ Elevene på Førland får ikke overgang til ungdomstrinnet - må gå på samme skole i 10 år (Tysværvåg)
- ✓ Skolen som «limet» i Førland forsvinner og «Førlandidentiteten» mister sin naturlige arena

Innholdsfortegnelse

1	Mandat	5
1.1	Kommunestyrets 1. gangs behandling av planen – mai 2020	5
1.2	Kommunestyrets oppfølging av planen – februar 2021	6
1.3	Skolebruksplanen 2020-2035 – Sammendrag	7
2	Skolebruksplanen på høring høsten 2020	8
2.1	Høringen – et viktig kunnskapsgrunnlag	8
2.2	Omfattende medvirknings- og involveringsprosesser	8
2.3	Konkrete innspill fra aktører i Førland i forrige høringsrunde	12
3	Saks- og faktaopplysninger	14
3.1	Framtidas skole i Tysvær	14
3.1.1	<i>Trygg og akseptabel skolevei – et sentralt premiss for kommunen</i>	15
3.2	Langsiktig utviklingsfokus og befolkningsprognose	15
3.2.1	<i>Flere eldre – færre førskolebarn og elever</i>	15
3.2.2	<i>Kommunens kostnadbilde på bakgrunn av befolkningsutviklingen – helse- og omsorgstjenestene trenger økte rammer</i>	16
3.2.3	<i>Elevtallsgrunnlaget ved de tre aktuelle skolene</i>	16
3.3	Kapasitet ved Tysværvåg barne- og ungdomsskule	17
3.3.1	<i>Er det plass til elevene fra Førland i Tysværvåg?</i>	18
3.4	Økonomiske konsekvenser	19
3.5	Barnas beste	20
3.6	Rekruttering av lærere	20
3.7	Konsekvenser for elevenes opplærings situasjon	20
4	Høring om endring av skolestruktur på kort sikt	22
4.1	Skolestruktur på kort, mellomlang og lang sikt	22
4.2	Nærskoleprinsippet	23
4.2.1	<i>Hva regnes som nærskolen?</i>	23
4.3	Rundskriv Udir 2-2012: Behandlingen av saker om skolenedleggelse og kretsgrenser	24
4.3.1	<i>Saksbehandlingen i kommuner som ikke har gitt forskrift og skolekretsgrenser</i>	24
5	Vedlegg	26

1 Mandat

1.1 Kommunestyrets 1. gangs behandling av planen – mai 2020

«Skolebruksplan 2020 – 2035. Framtidas skole ble lagt frem for kommunestyret 19.05.20 (PS 41/20) (vedlagt). Følgende vedtak ble fattet:

1. *Tysvær kommunestyre tek skulebruksplanen til orientering.*
2. *Kommunestyret vedtar at det framleis skal vere ungdomsskule på Frakkagjerd.*
3. *Kommunestyret ber rådmannen gjennomføre eit forprosjekt i 2020 der det skal vurderast moglege løysingar for Frakkagjerd ungdomsskole. I forprosjektet skal det avklarast følgjande utbyggingsval:*
  - *Tilbygg og rehabilitering av eksisterande skule med nøkternt utbyggingsnivå*
  - *Tilbygg med ei meir omfattande utbygging og rehabilitering*
  - *Nybygg/løysing*

Det skal i saka vurderast muligheter for samlokalisering av t.d. Opplæringsssenter, Avanti, alternativ opplæringsarena og/eller lokaler til idrettslag. Det skal tas høgde for at skulen skal kunne utvidast for eventuelle framtidige behov.

4. *Kommunestyret ber rådmannen i løpet av inneverande kommunestyreperiode starte ei utgreiing som skal vurdere ny Grinde skule. Rådmannen bes vurdere ulike strukturval jmf skulebruksplanen «Tysværkommune Skolebruksplan 2020 –2030 FRAMTIDAS SKOLE». Uansett strukturval må det ved nybygg/rehabilitering sikrast muligheter for utviding for framtidige behov.*
5. *Kommunestyret ber rådmannen utrede konsekvensar og muligheter ved endring av skulekrinsgrenser jmf skulebruksplanen.*
6. *Utgreiing og forprosjekt blir fullfinansiert av midlar avsett i budsjett for 2020 (Skule – forprosjekt/detaljprosjektering som konsekvens av skulebruksplanen). Forutsigbarhet, åpenhet og god samhandling og samskaping med innbyggjarar, brukarar og tilsette skal prege sakene.*
7. *Kommunestyret ber rådmannen om å utarbeide ein plan for rehabilitering/ombygging basert på tilstandsvurdering når framtidige strukturval er avklart.*
8. *Kommunestyret vedtar at skulebruksplanen skal rullerast i kvar kommunestyreperiode og ved store endringar i elevtalsprognosen.*

Skolebruksplanen er kommunens viktigste verktøy for planlegging og utforming av framtidig skolestruktur. Planen skal gi et best mulig kunnskapsgrunnlag for planlegging og utbygging av skolekapasitet i samsvar med forventet befolkningsutvikling. Skolebruksplanen er laget av Norconsult i samarbeid med Tysvær kommune. Planen viser elevtallsprognoser gjennomført i 2018 og gjelder fram til 2034. Det ble gjennomført en areal- og funksjonsanalyse av alle skolene i kommunen. Tilstandsvurdering av skolebyggene ligger også til grunn for analyser i rapporten. I skolebruksplanen er det vurdert 6 strukturvalg:

- Strukturvalg 0 – Videreføring av dagens situasjon med 8 grunnskoler (Grinde skole på ny tomt).
- Strukturvalg 1 – Grinde skole inkl. Førland på ny tomt.
- Strukturvalg 2 – Frakkagjerd barneskole inkl. Førre.
- Strukturvalg 3 – Tysværvåg barne- og ungdomsskole inkl. Førland.

Strukturvalg 4 – Grinde skole inkl. Førland og Straumen på ny tomt.

Strukturvalg 5 – Nedstrand barne- og ungdomsskole inkl. Straumen.

Som oppfølging av kommunestyrets vedtak, er det gjennomført en vurdering av ulike strukturvalg jfr. "Skolebruksplan 2020 –2035. Framtidas skole". I tillegg til de listede strukturvalgene, omfatter vurderingen følgende:

- Dagens struktur uten nybygg (strukturvalg 00)
- Grinde skole inkl. Straumen på ny tomt (strukturvalg 4B)
- Elevene fra Straumen delvis inkluderes i Grinde og delvis i Nedstrand (strukturvalg 5B)

1.2 Kommunestyrets oppfølging av planen – februar 2021

Som oppfølging av skolebruksplanen fremma rådmannen sak «Oppfølging av skolebruksplan 2020 – 2035» for levekårsutvalget 18.11.2020 med forslag til endring i skolestrukturen på kort, mellomlang og lang sikt. Denne saken ble sendt tilbake til rådmannen for mer utredning og med en bestilling om å beskrive konsekvensen av å fremskynde eventuell bygging av ny Grinde skole i aksene Grinde – Akسدal.

«Framtidas skole 2020 – 2035» ble vedtatt i kommunestyret 16.02.2021 (009/21) med følgende vedtak:

1. *Kommunestyret ber rådmannen starte en prosess der Grinde skole eventuelt blir erstattet med en ny barneskole som innlemmer elevene fra nåværende skolekretser Førland, Grinde og Straumen (jmf. Strukturvalg 4).*
2. *Kommunestyret ber rådmannen sette i gang utredning av aktuelle tomtevalg for en eventuell felles barneskole for dagens skolekretser Førland, Grinde og Straumen i aksene Grinde – Akسدal.*
3. *Kommunestyret vedtar at det settes i gang en prosess for eventuell utvidelse av Frakkagjerd barneskole med muligheter for innlemming av Førre skole (jmf. Strukturvalg 2 i skolebruksplanen).*
  - a. *Kortsiktige behov for utviding av Frakkagjerd barneskole kan ivaretas ved gjenbruk av deler av nåværende Frakkagjerd ungdomsskole. Realisering må vurderes i forprosjekt og behandles i forbindelse med budsjett og økonomiplan.*
  - b. *Det skal vurderes om det ved en eventuell sammenslåing av Førre og Frakkagjerd til en felles barneskole, er hensiktsmessig å benytte nåværende Frakkagjerd ungdomsskole.*
4. *Kommunestyret vedtar rullering av skolebruksplanen med nye elevtallsprognoser i 2027.*

Oversendelsesforslag:

Parallelt ber kommunestyret rådmannen om å utrede et alternativ der elevene fra Førland skolekrets blir innlemmet i Tysværvåg skolekrets jfr strukturvalg 3. I dette alternativet bes rådmannen se om Tysværvåg barne- og ungdomsskole har kapasitet til å ta imot Førland skolekrets også på barneskolenivå.

Kommunestyret ber også om at rådmannen gjør rede for hva som vil bli konsekvensene for Tysværvåg barne- og ungdomsskole dersom Førland skolekrets blir innlemmet i nye Grinde skole.

Denne høringen gjelder for oversendelsesforslaget over. «Budsjett 2022 og økonomiplan 2023 – 2025» ble vedtatt i kommunestyret 14.12.2021. Dette støtter utredningen som legges frem i denne høringen. I vedtaket «*imøteser kommunestyret struktursaka som rådmannen legger opp til. Rådmannen vil skissere moglege tiltak for endring i skulestruktur i ei politisk sak i 2022*».

1.3 Skolebruksplanen 2020-2035 – Sammendrag

Tysvær kommune

► **Skolebruksplan 2020-2035**
FRAMTIDAS SKOLE

Oppdragsnr.: 5184414 Dokumentnr.: 2 Versjon: 3 Dato: 2020-02-06

Skolebruksplanen er et beslutningsgrunnlag til å vedta **langsiktige og bærekraftige lokaliseringssløsninger** for grunnskoletjenestene i Tysvær. Planen viste seks alternative lokaliseringvalg. Planen ble første gang behandlet av kommunestyret 19. mai 2020.

Et viktig kunnskapsgrunnlag til planen var den omfattende **medvirknings- og høringsprosessen** som ble gjennomført i september 2020. Planen skal sikre:

- å bidra til å sikre et **godt skoletilbud til elevene** - og et **godt arbeidsmiljø for de ansatte**.
- Sikre en **helhetlig** og lik gjennomgang av skoleanleggene
- Legge til rette for skoleanlegg som gir bedre **samsvar** mellom **pedagogiske krav** – og **bygningmessig utforming**.
- Styrke de kommunale grunnskolene som positive, **moderne organisasjoner** – og som kan endres og tilpasses til nye **nasjonale krav**

Deler av planen kan nyttast som grunnlag i kommunen sitt økonomiplanarbeid, særleg knytt til handlings- og investeringsprogrammet.

Elevtalsvekst i sentrum – elevtalsnedgang i skolekretsane i distrikta

Tysvær kommune får ei stabil elevtalsutvikling for heile grunnskulen innfor kommunegrensene, men dei **sentrumsnære** skulane i Førre og Frakkagjerd får **elevtalsvekst**. Grunnskulane i distrikta får **stor elevtalsnedgang** i prognoseperioden. Særleg gjeld dette skular som Tysværåvåg, Nedstrand og Straumen.

Skulekapasitet – Lite kapasitet på barneskulane i Førre og Frakkagjerd - ungdomsskulen blir «sprengt». Mykje ledig skulekapasitet på skulane i distrikta.

Frakkagjerd ungdomsskule er den skulen som får størst kapasitetsutfordringar i prognoseperioden. Elevtalsveksten ved skulen tek til inneverande skuleår 2019/20 – og skulen får et elevtal som ligg over skulen sin vurderte maksimale teoretiske skulekapasitet.

Førre skule kan i einskilde år få kapasitetsutfordringar i prognoseperioden, fordi fleire årssteg ligg noko over tilrådd storleik på elevareala. Frakkagjerd barneskule har knappe areal innfor personalfunksjonar, grupperom og spesialromkapasitet.

Barneskulane **ligg tett** i Førre-Frakkagjerd-Grinde-Førland området med **korte avstandar** mellom skulane, noko som vanskeleggjer ei elevfordeling som utnyttar ledig skulekapasitet.

Varierende skuletypar og skulestorleikar

Mange ulike skuletypar og skulestorleikar kan indikere at det er forskjellar mellom skulane og kva for tilbod dei gjev til elevane. (To kombinerte barne- og ungdomsskular 1-10, Fem barneskular 1-7, ein ungdomsskule 8-10)

Noko varierende bygningmessig standard på skuleanlegga – men jamt over gode skuleanlegg – Grinde skule vert vurdert til å ha låg pedagogisk funksjonalitet

Hovudintrykket er at det er godt vedlikehaldne skuleanlegg, trass i varierende alder. Vedlikehaldsetterslepet ved bygga er teken inn i investeringskostnadane i kvart strukturval seinare i rapporten.

2 Skolebruksplanen på høring høsten 2020

2.1 Høringen – et viktig kunnskapsgrunnlag

I perioden 31. august til 2. oktober 2020 ble det iverksatt flere omfattende prosesser for å sikre innspill til «**Skulebruksplan - Framtidas skule 2020-2035**».

Medvirkningen tok utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets rundskriv 2-2012 om Behandlingen av saker om skolenedleggelse og kretsgrenser.

Det ble lagt opp til flere prosesser og større medvirkningsaktivitet enn det som er foreslått i rundskrivet – og det ble lagt opp til at alle brukergrupper av skolebygg, lag og foreninger fikk mulighet til å delta.

Informasjon om prosessen ble annonsert før oppstart gjennom e-post, på kommunens nettsider og gjennom sosiale medier. Informasjonsmøte ble spilt inn og lagt ut på nettsiden, sammen med bakgrunnsinformasjon og informasjon medvirkningsmetoder og prosess.

Om prosessen

Prosessten ble gjennomført som planlagt, men frist for tilbakemelding fra lag, foreninger og foreldreutvalgene ble utvidet med 2 uker.

På grunn av smittevern hensyn, har det ikke vært mulig å arrangere store folkemøter. I stedet for ble det arrangert små workshops, med 10-12 inviterte deltakere, teams-møter for lag og organisasjoner, samt innspillskjema på e-post.

Det har vært stort engasjement i møtene, og det er gitt tydelige tilbakemeldinger og stilt gode spørsmål i teams-møter og i skriftlige innspill. Invitasjon til deltakelse har blitt fulgt opp underveis, får å nå så mange som mulig. En refleksjon rundt prosessen er at dette antakelig har gitt innspill fra flere ulike grupper, enn det tradisjonelle folkemøter i bygdene vil gi.

2.2 Omfattende medvirknings- og involveringsprosesser

Prosessten er utarbeidet av Norconsult, i samarbeid med Tysvær kommune. Det har vært et tett samarbeid gjennom hele prosessen for å sikre at informasjon kommer ut, og at innspill blir ivaretatt.

Figuren under viser prosesslinje for medvirkning

Figur 1 - prosesslinje for medvirkning

Sammen med prosesslinje ble datoplanen under lagt til grunn for aktiviteter og tidsfrister.

Dato	Tid	Medvirkningsaktivitet	Sted	Inviterte
31.aug	16.10-17.00	Medvirkning i ungdomsrådet	Fysisk i møterom	Medlemmer av ungdomsrådet
03.sep	18.00 - 19.00	Informasjon om planen og medvirkningsprosessen. Møtet arrangeres på nettbliktatt opp og kan spilles av senere	nettmøte	Alle som ønsker å delta. Link til liveevent sendes ut på E-post til alle på kommunens liste over interessenter
07.sep	11.00 - 20.30	Workshop - inviterte grupper - primærbrukere av skoleanleggene	Fysisk i møterom	skole/elever/foreldre/idrett/kultur/drift/administrasjon
08.sep	10.00 - 19.30	Workshop - inviterte grupper - primærbrukere av skoleanleggene	Fysisk i møterom	skole/elever/foreldre/idrett/kultur/drift/administrasjon
9 sept - 13sept		Skriftlig tilbakemelding - tilbakemeldingsskjema for innspill fra lag og foreninger. Periode for innspill 9-13 sept.	Skjema per E - post	Lag og organisasjoner
14.sep	15.00-19.00	Lag og foreninger presenterer sine innspill i møte med prosessleder. Lag og foreninger melder seg på innen 12. sept på mail og får taletid i møtet.	Nettmøte på Teams	Lag og organisasjoner som ønsker å presentere sine innspill.
30.sep		Rapport fra arbeidet legges ut på kommunens nettside. Rapporten beskriver metoder, medvirkningsnivåer og tilbakemelding/resultater.	På nettside	Alle

Figur 2. Datoplan for medvirkning

Prosesslinjen og datoplan har stort sett blitt fulgt etter planen, men noen små endringer er gjort underveis. Det ble sendt ut skriftlig informasjon per e-post og på nettside, 27. august, med oppfølging og påminnelse påfølgende uke. Der det var registrert feil e-postadresse, ble riktig mottaker oppsporet. I den skriftlig informasjon lå prosesslinje, datoplan og invitasjon til informasjonsmøte på nett.

Planlagt informasjonsmøte, livesending, 3. september, måtte utsettes på grunn av nettverksproblemer ved Haugaland kraft. Møtet ble derfor filmet og lagt ut på nett 7. september. All informasjon ble fulgt opp med mulighet for å kontakte prosessleder på e-post dersom det var noen som hadde spørsmål.

Om omfang av innspill:

- 11 workshops
- 14 skriftlige innspill
- 4 teammøter på teams

Innspill som går igjen i flere grupper:

- Det er bekymring rundt hva som skjer med bygdekulturen dersom skoler legges ned.
- Det er spesielt bekymring rundt dette med barnas fritidsaktiviteter lokalt, spesielt korps og idrett
- Det er behov for mer fremtidsrettede skoleanlegg
- Flere uttrykker at større fagmiljøer er positivt
- Flere uttrykker at små skoler gir tett oppfølging
- Flere uttrykker at det viktig at det blir tatt en avgjørelse slik at det blir «ro rundt skolene»
- I en ny skolestruktur må idrett og skole kunne utnytte potensiale i sambruk

Medvirkningsprosessen har favnet bredt og skapt engasjement i mange grupper av befolkningen. Størst engasjement har det, naturlig nok, vært der strukturalternativene forslår å legge ned skoler. I tillegg er det flere av innspillene som stiller seg kritiske til befolkningsframskrivingene. I denne sammenheng er det, i løpet av prosessen, presisert at det ikke er prognostisert en nedgang i befolkningen i Tysvær, men en nedgang i elevtallsprognosene. Usikkerhet ligger i prognosenes natur. Oppfølging av spørsmål og vurderinger underveis, har ikke gitt noe grunnlag for å anta at utviklingen i elevtall i kommunen totalt, vil være høyere enn det prognosene fra 2018 la til grunn.

I en prosess rundt tema skolestruktur er det naturlig at kunnskapsgrunnlaget varierer, at meninger står mot hverandre og at opplevelsen av å bli hørt er forskjellig. Denne rapporten gir sånn sett et innblikk i de ulike ståstedene både geografisk og rollemessig, men ingen entydig anbefaling på strukturalternativ. Tendenser i tilbakemelding og enkeltinnspill danner et samlet bilde av de ulike gruppernes tilbakemeldinger og de overordnede temaene som går igjen.

Innspill fra de ulike gruppene:

Barn og unges innspill:

- Ønsker fremtidsrettet fysisk læringsmiljø
- Ønsker miljøer som forebygger mot mobbing og gjengdannelse
- Vil ha større mulighet for tilpasset opplæring
- Ønsker gode lærere og varierte undervisningsformer

Foreldrenes innspill

- Mange er skeptiske til prognosene for befolkningsutvikling.
- Har ulikt utgangspunkt alt etter hvilken krets de hører til
- Har ulike meninger om kva som er en god skole
- Ser nærskolen som endel av folkehelseperspektivet
- Ønsker en avgjørelse, og ro rundt debatten
- Har vilje til å starte privatskole der det er fare for nedleggelse

Ansatte- og interesseorganisasjoners innspill

- Ønsker gode fysiske forhold for elever og ansatte
- Ønsker enheter som gir gode gruppestørrelser på alle trinn
- Gode profesjonsfellesskap og fokus på nye læringsformer
- Ønsker å delta i utforming av nye skoleanlegg

Bygdslag/vel og ungdomslag

- Ønsker folkemøter i bygdene der politikere deltar
- Ønsker levende bygder
- Ønsker ikke nedleggelse av skoler

Lag og organisasjoners innspill:

- Korpsene trenger lokaler, lagring og engasjement til å rekruttere
- Nærskolen er viktig for korpsene
- Korpsene er viktige for bygdene og er bekymret for nedleggelse av skolen
- Idrettslagene ser behovet for samarbeid
- Idrettslagene ønsker stor grad av sambruk med skole, og har behov for avklaring av lokalisering
- Idrettslagene kan være bidragsytere inn økonomisk, dersom lokaliseringen av skolene er relevant
- Idrettslagene driver på tvers av skolekretser i dag, og mener dette er en forutsetning for rekruttering
- Mållaget ønsker en overordnet plan for å ivareta nynorsk ved en eventuell nedleggelse av skoler
- Interesseorganisasjonene er opptatt av gode fysiske forutsetninger, profesjonsfellesskap og mulighet for gode gruppestørrelser.

2.3 Konkrete innspill fra aktører i Førland i forrige høringsrunde

Førland ungdomslag - Skriftlig tilbakemelding

«Førland ungdomslag trenger en levende bygd for å kunne opprettholde aktiviteten på huset. Dersom Førland skole legges ned er vi bekymret for at aktiviteten for FUL vil reduseres da elevene godt mulig finner andre arenaer for sine fritidsaktiviteter».

Førland skolekorps - Skriftlig tilbakemelding

«Korpset er en unik sosial arena. Her knyttes sosiale bånd på tvers av alder og kjønn. Dette er en fritidsinteresse som involverer både gutter og jenter. Tenåringene får anledning til å være forbilder for de yngre musikantene – en styrke for selvbildet til tenåringene! Mestringsfølelsen musikantene får ved å håndtere eget instrument styrker også selvbildet.

Vi ser også at erfaringer man får gjennom korpset er noe en tar med seg videre i livet. Av NMF Rogaland sine 140 korps og 5100 medlemmer er det 40 voksenkorps. I overkant av 2000 musikanter i Rogaland har fortsatt å spille etter at de er ferdige i skolekorpset. Korps er en livslang hobby. Også i Tysvær er det flere eksempler på innbyggere som har blomstret videre musikalsk, etter en barne- og ungdomstid i det lokale skolekorpset. Førland skulemusikkorps har ringvirkninger utenfor selve korpsets rammer. Vi står for flere arrangementer i løpet av et år, og skaper liv i bygda. Hva hadde vel 17. mai på Førland vært uten korpset vårt? Hva hadde 17 Mai på Aksdal under Covid-19 pandemien vært uten korps?»

Innspill fra Førland idrettslag

På Førland er skulen ein viktig institusjon i det aktive livet på bygda. Dersom borna må reise til andre skular vil det vera vanskeleg å halde liv i idrettslag og andre frivillige aktivitetar. Ein skule med liv i er viktig for ei bygd med liv!

Førland FAU – se vedlegg

Innspillet argumenterer for å beholde Førland skole der den er i dag og har beskrevet følgende områder

- Vi ønsker å beholde skolen vår!
- Førland skole-en liten og trygg skole
- Ei bygd i stadig vekst
- Attraktiv bygd med barnehage og skole
- Skoleveien
- Fritid
- Uteområdet
- Skolen-samlingspunkt og sosial arena
- Alternativene-sammenslåing

Med alle sine fordeler og det faktum at Førland er ei bygd i stor vekst så må vi verne om skolen som er sentral i bygda. På Tysvær kommune sine hjemmesider står det blant annet at kommunen har som sine verdier aktivitet og trivsel, noe Førland skole gir til oss som bor i bygda. Det trekkes og fram på kommunen sine sider at Tysvær er en vekstkommune med en svært ung befolkning, og med ett godt og desentralisert utbygget skole- og barnehagetilbud i alle deler av kommunen. La dette fortsette å være en del av Tysvær sin egenart og la oss være stolte av det! La oss beholde skolen vår og sikre levende bygder som folk ønsker å bo i og lokalsamfunn i alle deler av kommunen.

Elevrådet

- Førland skule: «*Det beste er at siden det ikkje er så mange så er det lettere å få med alle og gjere ting ilag. Skulegården og område. Føles større og det føles som meir plass når me er færre.»*
- *Førland skule er veldig bra, og eg synes det ikkje er nødvendig å flytte den. Det er dyktige lærere og flinke elever som jobber hardt for å få til ting saman.*

Ungdomsrådet

I forhold til fordeler og ulemper med de ulike strukturalternativene, la ungdomsrådet vekt på at lang kjørevei for enkeltelever er ugunstig, men at større miljø kan ha positiv effekt i forhold til det å danne vennskap. De var også tydelige på at flere av dagens skoleanlegg hadde behov for oppgradering.

Når det gjelder de ulike strukturalternativene stilte ungdomsrådet spørsmål om hva som skjer med Førlandselevne i strukturalternativ 4, når de skal begynne på ungdomsskolen. Dette spørsmålet kom igjen i flere av gruppene.

3 Saks- og faktaopplysninger

3.1 Framtidas skole i Tysvær

Høsten 2020 ble nytt læreplanverk, LK 20, innført nasjonalt. Læreplanen har en overordnet del med verdigrunnlag og prinsipper for grunnskoleopplæringen., og i tillegg læreplaner for de enkelte fagene. Læreplanverket stiller mer eksplisitte krav til både innhold, organisering, sammenheng og metodiske valg, sammenlignet med Kunnskapsløftet 06. Skjematisk og forenklet kan føringene i ny læreplan beskrives i følgende punkt:

Dybdelæring:

- Forståelse på tvers av emner og fag
- Handler om tid, men også organisering og metoder
- Rike oppgaver (ikke bare "les og svar på oppgaver")
- Utforsking og praktisk tilnærming

Elevinvolvering:

- Aktive og ansvarlige i egen læring
- Medvirkning

Vurdering:

- Skal hovedsakelig fremme læring, ikke bedømme den
- Underveis skal elevene få øve for å øke kompetansen sin
- Varierte og relevante vurderingsmetoder

Inkludering og sosial læring:

- Skal skje gjennom arbeid med fagene
- Fellesskapende undervisning

For å realisere ambisjonene i nytt læreplanverk og gi elevene i tysværskolen en framtidrettet opplæring, er det viktig å sikre størst mulig samsvar mellom fysiske rammer og ønsket praksis. Dette handler om å utvikle skoleanlegg med teknologirike læringsareal, som støtter opp under en opplæring med elevsentrerte læringsmetoder, dybdelæring og økt tverrfaglig involvering. Eksperimentell og innovativ opplæring i tråd med nytt læreplanverk vil være bedre tilrettelagt i skoleanlegg som legger til rette for denne type opplæring.

Skolen må legge til rette for skaperglede, nysgjerrighet, tverrfaglighet og dybdelæring. Dette vil kreve robuste profesjonsfaglige fellesskap på og mellom skoler. Lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis. Tilrettelagte fysiske miljø stimulerer til den opplæringen som læreplanverket initierer og vil kunne gi mulighet for et bredere og mer spesialisert profesjonsfellesskap. Det fysiske læringsmiljøet vil også i større grad kunne fremme varierte læringsformer og gi mer tilpasset og differensiert opplæring. Dette gjelder i særlig grad for sårbare barn, som trenger høyt spesialisert fagpersonell for å få et godt tilpasset opplæringstilbud.

De viktigste faktorene når det gjelder i hvilken grad en skole lykkes og utvikler seg i positiv retning, er skoleledelse og undervisningskvalitet. Det er det som skjer i "klasserommet", som har størst sammenheng med elevenes læring. Klasseledelse, pedagogisk praksis, vurderings- og tilbakemeldingspraksis, evne til å

skape motivasjon og entusiasme gjennom god fagkompetanse, gode relasjoner mellom lærer og elever og elevene seg imellom, er faktorer overordnet skolestørrelse og organisasjonsform.

Skolestørrelse vil likevel indirekte påvirke elevenes læring og læringsutbytte gjennom kvaliteten på det psykososiale miljøet i gruppen/klassen. Det er av stor betydning for elevene at skolens ledelse og den enkelte lærer greier å skape et trygt og godt skolemiljø for elevene. Relasjonskompetanse og evne til å skape godt miljø i elevgruppen er også kompetanse som profesjonsfelleskapet må lykkes med. Det skal også skapes et profesjonelt foreldresamarbeid på skolene. For lærer vil skolestørrelse være av stor betydning når det gjelder profesjonsfelleskap og fagspesifikk kompetanse.

I dag går utviklingen i retning av større skoler. Dette er delvis et resultat av økt sentralisering og fortetting, men også et signal om at forståelsen om hva som er en stor skole og hva som er en liten skole er i endring. Et helt sentralt poeng er at elever i hele kommunen skal ha et likeverdig og godt pedagogisk skoletilbud.

3.1.1 Trygg og akseptabel skolevei – et sentralt premiss for kommunen

Trygg skolevei er et viktig prinsipp, bl.a. i et folkehelseperspektiv. Elevene skal kunne gå og sykle trygt til skolen. Transporttid i buss bør ikke være for lang. Det er ingen øvre grense for hva som er akseptabel reisetid for elevene, men Rogaland fylkeskommune har i "Revidert skyssprogram" lagt følgende reisetid til grunn:

1 – 4 trinn: 45 min. (så kort som mulig)

5 – 7 trinn: 60 min.

8 – 10 trinn: 75 min.

3.2 Langsiktig utviklingsfokus og befolkningsprognose

3.2.1 Flere eldre – færre førskolebarn og elever

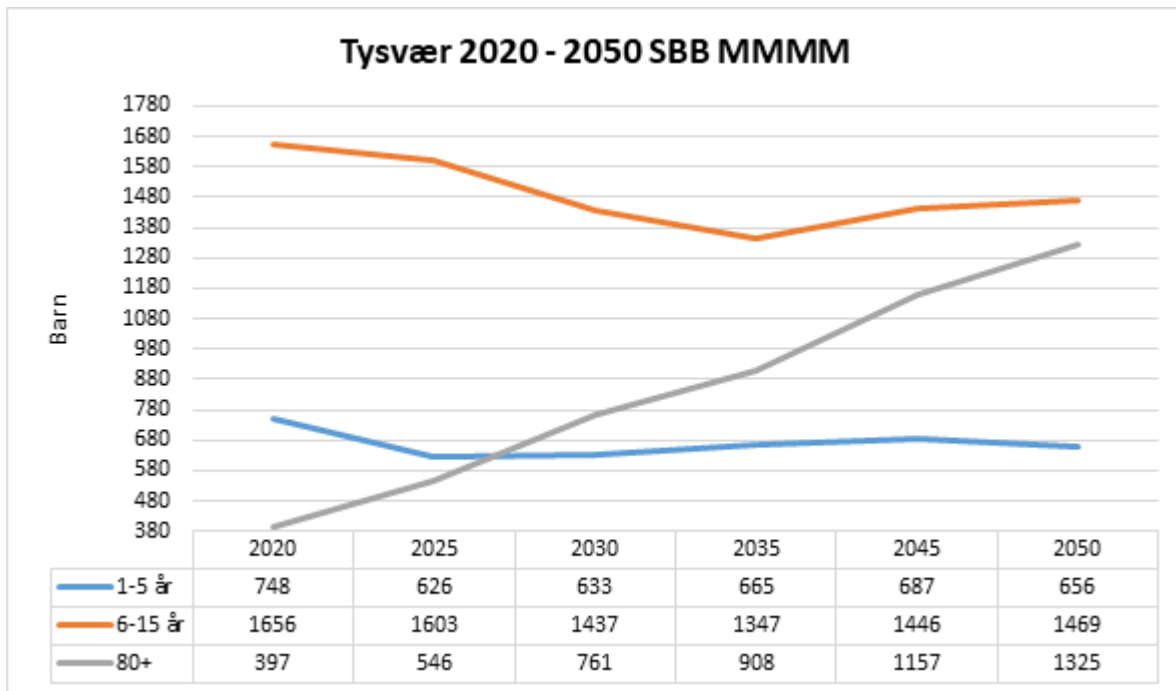
Den største utfordringen når det gjelder økonomisk styring de neste 10 – 15 årene er endring i befolkningssammensetning. Statistisk sentralbyrå (SSB) sin befolkningsprognose for landet viser at det blir flere eldre, redusert antall voksne i fruktbar alder og betydelig færre barn de neste 15 årene. Det samme gjelder for Haugalandet og for Tysvær. Fra 2020 og fram mot 2050 viser SSB sin prognose at Tysvær kommune får 900 flere eldre over 80 år. Prognosen viser at i perioden fram mot 2035 blir barn i barnehagealder redusert med 80 barn. Det blir i samme periode 300 færre elever i grunnskolen (6 – 15 år). Litt lengre fram mot 2050 stabiliserer elevtallet seg litt høyere frem mot 2050, men ikke på nivået vi har hatt de siste årene.

Befolkningsprognosen til Norconsult (2018) viste samme trend. Samlet gir Norconsult-prognosen nedgang i elevtallet, men mindre enn nedgangen i SSB sitt hovedalternativ (MMMM¹).

Fremskrivingen til SSB sitt hovedalternativ MMMM viser at den største nedgangen vil skje i perioden inn mot 2033 – 2035. Fra der og utover vil gruppen 1 – 5 år være stabil. Gruppen 6 – 12 år vil også ha den største nedgangen frem til 2033 – 2035. Aldersgruppen 6 – 12 år vil få en oppgang fra 2035 frem mot 2050, mens gruppen 13 – 15 år vil ligge på et jevnt nivå.

---

¹ MMMM viser til fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting, innvandring.

3.2.2 *Kommunens kostnadsbilde på bakgrunn av befolkningsutviklingen – helse- og omsorgstjenestene trenger økte rammer*

Tysvær kommune står ovenfor store utfordringer innen helse- og omsorgstjenestene. For å møte veksten i flere eldre og færre elever, må kommunen dimensjonere opp kapasiteten i omsorgstjenestene, særlig i heldøgnsomsorg – og tilpasse grunnskolestjenestene etter elevtallsutviklingen. En slik tilpasning innebærer blant annet en endring til færre skoler. På en slik måte sørger kommunen for at grunnskolestjenestene blir bærekraftig med skolestørrelser som gir attraktive fagmiljøer til det beste for barna.

3.2.3 *Elevtallsgrunlaget ved de tre aktuelle skolene*

Tysværåvåg

For Tysværåvåg barne- og ungdomsskole viser skolebruksplanen en stor sammenhengende nedgang i elevtallet. Dette gjør at skolen får mye ledig kapasitet fram mot 2030. Det var registrert færre førskolebarn i skolekretsen og med en utvikling som tilsier færre voksne, gir dette føringer på at fødselstallene blir redusert fram mot 2030. Neste skoleår kommer det 14 elever i 1. klasse. Dette blir den minste klassen på skolen.

Førland

Skolebruksplanen viser en liten elevtallsøkning tidlig i perioden – og med en stabil elevtallsutvikling på noe over 70 elever i perioden. Skolebruksplanen viser at toppåret var forrige skoleår. Da gikk det 99 elever ved skolen, noe som var 16 flere elever enn det planen forventet. Inneværende skoleår går det 91 elever ved

skolen (10 flere elever enn planen), men også her tilsier tallet på førskolebarn at skolen får en nedgang fram mot 2030.

Grinde

På Grinde viser skolebruksplanen et stabilt elevtall med 220-230 elever fram til 2030. Dette samsvarer med elevtallet som forventes fram mot 2030.

3.3 Kapasitet ved Tysværvåg barne- og ungdomsskule

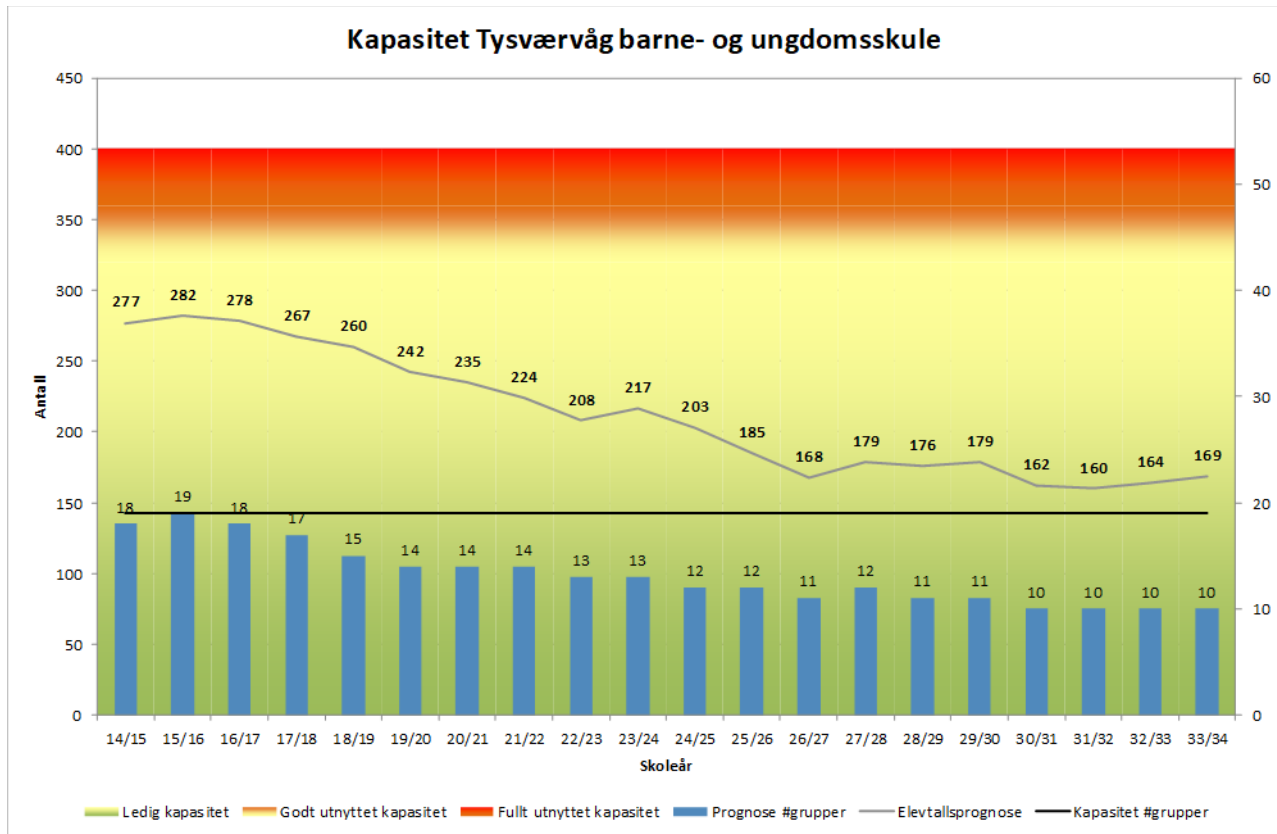
Tysværvåg barne- og ungdomsskule er en god skole som har kapasitet til å ta imot flere elever. Skolen har opparbeidet et flott uteområde som innbyr til lek og aktivitet.

Ifølge Skolebruksplan 2020 – 2035 har Tysværvåg barne- og ungdomsskule arealkapasitet til å romme 420 - 525 elever. Skolen har 19 klasserom og 8 grupperom samt spesialisert læringsareal som for eksempel bibliotek, musikkrom, skolekjøkken og kunst og håndverk, som ivaretar skolen sitt behov. Når det er tatt hensyn til skolens utforming har Tysværvåg barne- og ungdomsskule kapasitet til 400 elever fordelt på maksimalt 50 elever på hvert årstrinn på ungdomstrinnet, og 10 klasser med maksimalt 25 elever på barnetrinnet, noe som samla blir 400 elever.

Skoleåret 2022/23 vil dagens Tysværvåg barne- og ungdomsskule (TBU) og Førland skule til sammen ha 332 elever. Dersom elevene ved Førland blir overført til TBU er det god plass til elevene, men ca. halvparten av elevene ved Førland vil få Grinde skule som sin nærskole. Det vil være behov for å dele opp noen store klasserom med skyvedør som har en kostnad på rundt 200 000 kroner per stk.

I dag har Tysværvåg barne- og ungdomsskule en gymsal som har begrenset kapasitet. Skolen organiseres slik at klassene bytter på å ha gymnastikk inne og ute. Skolen har også en profil som tilsier at elevene skal ha fysisk fostring utendørs i et relativt stort omfang. Uteområdet er også tilrettelagt for slik aktivitet. Det er også mulig å organisere gymnastikk for ungdomsskolen i Falkeidhallen.

3.3.1 Er det plass til elevene fra Førland i Tysværåvåg?

Tysværåvåg barne- og ungdomsskule har en hovedstruktur med 19 klasserom, men lite tilgjengelige grupperom (8). SFO har egen base. Med en vurdert maksimal elevkapasitet på 400 elever, gir dette i snitt 19 elever pr klasserom.

Dersom Tysværåvåg barne- og ungdomsskule får et stabilt elevtall på 240 elever og Førland skole får 100 elever i perioden, vil det være plass til elevene fra Førland i Tysværåvåg barne- og ungdomsskule. Det er ikke noe i oppdatert prognose- og framskrivingsgrunnlag som tilsier at elevtallet ved en sammenslått skole kommer over 350 elever. Skoleåret 2022/23 vil dagens Tysværåvåg barne- og ungdomsskule og Førland skule til sammen ha 332 elever.

Kapasitet ved Grinde skule

Skoleåret 2022/23 vil ca. halvparten av elevene i nåværende Førland skolekrets få Grinde skule som sin nærskole, dersom Førland skule blir nedlagt (strukturvalg 3 i skolebruksplanen). Disse elevene har rett til å velge Grinde som sin skole dersom elevene ved Førland skule blir overført til Tysværåvåg barne- og ungdomsskule. Det er kapasitet ved Grinde skule til å ta imot de elevene som måtte ønske dette. Men alle vil ha tilbud om å gå på Tysværåvåg dersom de ønsker det. Av 18 elever som skal begynne i 1. klasse skoleåret 2022/23 vil 13 ha Grinde som nærskole. Når man ser på hvor de yngste barna i Førland skolekrets er bosatt, viser trenden for de neste årene er at en økende andel av årskullene bor nærmere Grinde skule enn Tysværåvåg barne- og ungdomsskule.

Ifølge Skolebruksplan 2020 – 2025 har Grinde skule arealkapasitet til å romme 320 – 400 elever. Skolen har 14 klasserom, men 3 av disse er under 50 m². Det er få grupperom, men sammen med fellesareal er mer enn 1:1 rom til bruk f.eks. ved spesialundervisning. Skolen har spesialisert læringsareal som for eksempel bibliotek, musikkrom, skolekjøkken og kunst og håndverk, som ivaretar skolens behov, men mangler eget rom for naturfag. Når det er tatt hensyn til skolens utforming har Grinde skule kapasitet til å romme 330 elever fordelt på 14 klasser mellom 20 og 26 elever. Skoleåret 2022/ 23 vil Grinde skule ha ca. 270 elever dersom alle som får Grinde skule som sin nærscole i foreslått strukturendring.

TK 2030 – Tenke langt – handle nå

Saken TK-2030 “Tenke langt, handle nå” ble lagt frem for kommunestyret i juni 2021 og er et vesentlig grunnlagsdokument for å kunne rigge kommunen for fremtiden. Vedtaket gir en tydelig retning på at Tysvær kommune må legge til grunn mulige endringer i inntekts- og kostnadsbildet for videre økonomisk planlegging. Det overordnede målet med TK 2030 er å opprettholde gode tjenester til innbyggerne og en sunn bærekraftig økonomi.

Kommunen får i årene som kommer betydelig færre barn i grunnskolealder En må regne med at elevtallet kan ha lokale svingninger fra år til år, men i planleggingen må en ta det lange perspektivet. Det skal opprettholdes et kvalitativt godt og likeverdig tilbud til elevene i alle deler av kommunen, og kommunen skal drive skolene innenfor gitte økonomiske rammer.

De to minste barneskolene har betydelig høyere kostnad per elev sammenlignet med de tre største.

Kostnad pr elev:	Kr.
Førland skule	100 052
Straumen skule	110 546
Grinde skule	79 959
Frakkagjerd barneskole	75 928
Førre skole	79 331

Selv om skolene i Tysvær driver med et kostnadsnivå på landsgjennomsnitt vil dette endre seg med nedgang i barnetallet. Med demografiendringen som allerede er i gang, vil det de neste 10 – 20 årene bli betydelig mindre økonomiske ressurser å drive barnehager og skoler for. Utfordringen for skolesektoren blir å planlegge for en struktur som både utnytter kapasiteten i byggene, sikrer attraktive fagmiljø og gode læringsmiljø for elevene.

3.4 Økonomiske konsekvenser

I skolebruksplanen omtales Tysværvåg barne- og ungdomsskole inklusiv Førland skule som strukturvalg 3. Dette strukturvalget gir redusert økonomisk driftsnivå og lavest investeringsnivå, sammenlignet med de andre strukturvalgene som er gjort rede for i planen. I de økonomiske beregningene er det tatt høyde for samlet kostnadsbilde for skolesektoren. I disse beregningene ble det lagt inn en forutsetning om ny Grinde skule, og utbygging av Frakkagjerd ungdomsskole, samt kostnader til vedlikeholdsetterslep. Strukturvalget vil gi en årlig driftsøkonomisk innsparing på 7,6 mill.

Å gjennomføre strukturvalg 3 vil ikke medføre investeringsutgifter når man ser tiltaket isolert fra resten av skolebruksplanen. Utgifter til vedlikeholdsetterslep blir ikke realisert. Vedlikeholdsetterslepet ved Førland skule er beregnet til 19 mill., og spares i sin helhet. Disse utgiftene viser fremtidige utgifter og ligger ikke inne i dagens budsjett. Med utgangspunkt i dagens budsjett og dagens ressursfordeling i skolene medfører strukturvalg 3 reduserte FDV-utgifter og lønnsutgifter på kr.6,3 mill. Det må bemerkes at eksakt tall for sparte

ressurser vil variere fra år til år med elevtall, om overføring medfører klassesdeling på flere trinn og omfang av ekstra ressurser. Altså dette som utgjør rammetimetallsfordelingen til skolene. Det vil likevel indikere innsparing i en forholdsmessig størrelse.

Drift av skolebygget på Førland og vedlikeholdsutgifter bortfaller, forutsatt at bygget ikke skal brukes av kommunen.

Etterbruk av skolebygget vil være et aktuelt tema som flere kan ha meninger om. Rådmannen foreslår salg av bygget. Det kan være aktuelt å uttale seg om dette i høringen.

3.5 Barnas beste

Tysvær kommune skal være en god kommune å vokse opp i. Det skal være gode barnehager og skoler med kvalitet som er i samsvar med nasjonale krav og forventninger. Nærmiljøene i Tysvær skal stimulere barn til fysisk og meningsfull aktivitet og sosiale fellesskap.

I saker som angår barn skal barnas beste vurderes (j.fr barnekonvensjonen). En sak som vurderer om elever ved en skole skal overføres til en annen berører helt klart barna. Er det best for barna å beholde dagens skolestruktur eller er det best å gjøre endringer? Når barnas beste vurderes vektlegges muligheten for et likeverdig opplæringstilbud i hele kommunen. Det vektlegges en vurdering av hvordan alle elever får best mulig nytte av tilgjengelige økonomiske ressurser og hvordan tilgang på kvalifisert personell vil være fremover. Tilgangen på kvalifisert personell vil virke inn på både kvaliteten på opplæringen og kvaliteten på skolemiljøet. Synspunkt fra barnas og foreldrenes representanter blir også vurdert.

3.6 Rekruttering av lærere

I Tysvær har man hatt greit med søkere til ledige lærerstillinger ved hovedutlysningen, men færre nå enn for få år tilbake. Den siste tiden har det imidlertid vært vanskelig å rekruttere til stillinger som blir ledige i løpet av skoleåret. De neste årene vil flere av lærerne i kommunen nå pensjonsalder, og det forventes rekrutteringsproblemer med bakgrunn i at antallet lærere som utdannes er synkende. Prognosene peker på at vi trenger flere lærere de neste årene enn det som er tilgjengelig. Større skoler gir bedre utnytting av lærerkapasiteten og kan slik avhjelpe rekrutteringsproblematikk på sikt. Det erfares at nyutdannede lærere søker seg først og fremst til skoler med større profesjonsfellesskap og skoler med godt omdømme.

3.7 Konsekvenser for elevenes opplæringssituasjon

Alle elever skal oppleve at skolemiljøet er trygt og godt. Det finnes ikke entydig forskning på om psykososialt skolemiljø er direkte knyttet til størrelsen på skolen. For noen barn kan små skoler oppleves som trygge, mens andre barn strever med å finne venner å kunne dele interesseområder med. Det er lærerens kompetanse, skoleledelsens systematiske innsats og godt foreldresamarbeid som er avgjørende for om man lykkes med skolemiljøet.

Alle elever skal ha et likeverdig og godt pedagogisk skoletilbud. Tidligere underviste allmennlæreren gjerne i de fleste fagene i en klasse. Nå stilles det krav om spesialisert kompetanse innen enkelte fag. Et solid profesjonsfellesskap vil også danne grunnlag for differensiert og tilpasset undervisning. For lærere vil skolestørrelse være av stor betydning når det gjelder profesjonelle fellesskap og pedagogisk kvalitet. Små skoler vil utfordres med tanke på rekruttering og det å utvikle seg faglig i lærende fellesskap.

Dersom det blir vedtatt å legge ned Førland skule og overføre elevene til Tysværvåg barne- og ungdomsskule vil dette medføre en overgang for elevene. For noen elever vil denne overgangen oppleves spennende, og det vil være positivt å bli kjent med nye barn. De fleste barn takler slike overganger greit. For

enkelte elever vil skifte av skole være en sårbar situasjon. Det er viktig å planlegge overgangen godt for alle elevene og forebygge det som eventuelt kan oppleves vanskelig for enkelte.

Elevene som går på Førland skule skal gå på ungdomsskole i Tysværvåg. Dersom det blir vedtatt å gjøre endring i skolestrukturen vil dette medføre endring for elevene som går på Førland skole nå, og senere årskull vil oppleve Tysværvåg som sin skole helt fra 1. klasse.

4 Høring om endring av skolestruktur på kort sikt

Rådmannen legger med dette fram en høring i forbindelse med at det blir vurdert å gjøre en endring i skolestrukturen i Tysvær på kort sikt. Endringen er å legge ned Førland skule og overflytte elevene til Tysværvåg barne- og ungdomsskule, jmfør strukturvalg 3 i skolebruksplanen (vedlagt). Dette strukturvalget gir redusert økonomisk driftsnivå og lave investeringskostnader. Tysværvåg barne- og ungdomsskule er en god skole som har kapasitet til å ta imot flere elever. Skolen har opparbeidet et flott uteområde som innbyr til lek og aktivitet.

4.1 Skolestruktur på kort, mellomlang og lang sikt

«Skolebruksplan 2020 – 2035» gir en anbefaling om skolestruktur på kort, mellomlang og lang sikt, gjengitt innledningsvis i dette dokumentet. Som anbefalt i planen ble det gjort et vedtak om tiltak ved Frakkagjerd ungdomsskole. Det ble i kommunestyrevedtak 118/20 som ble vedtatt i kommunestyret 15.12.2020, vedtatt å bygge ny ungdomsskole på Frakkagjerd. Dette arbeidet er i planleggingsfasen nå.

Det neste foreslåtte tiltaket i skolebruksplanen er å bygge ny Grinde skole og vurdere om elevene ved Førland kan overføres til Tysværvåg barne- og ungdomsskule, og slik utnytte kapasiteten der fremover. Det har vært vurdert å bygge ny barneskole i aksene Grinde – Akسدal for elever i nåværende skolekretser Grinde, Straumen og elevene i nåværende Førland skolekrets som vil få den nye skolen som nærskole.

Det er fremdeles mulig å vedta en ny barneskole i Grinde eller Akسدal. Med utgangspunkt i TK 2030 og investering i ny ungdomsskole og nytt helsekvartal, mener Rådmannen at kommunen ikke har økonomisk kapasitet til å investere i en ny barneskole før eventuelt rundt 2030, dersom dette blir prioritert. Alternativet kan være å utvide bygningskapasiteten ved Grinde skule slik at denne kan romme elevene fra dagens Grinde, Straumen og elevene fra Førland som får Grinde som nærskole. Dette kan gjøres uavhengig av om elevene ved Førland skolekrets overføres til Tysværvåg.

På lang sikt anbefaler skolebruksplanen sammenslåing av Frakkagjerd og Førre barneskoler.

Halvparten av kommunens innbyggerne bor i Førre og Frakkagjerd. Stedene ligger nært hverandre og kan sees på som et område, ytre del av Tysvær kommune. Førre skole begynner å bli "utslitt" og skolebruksplanen peker på at skolebyggets utforming er slik at den daglige drift ikke greier å utnytte arealet som er tilgjengelig. Skolen kan fint fungere i 20 år til. Frakkagjerd barneskole er en ny og fin barneskole. Skolen mangler spesialrom, og man kan vurdere mellomløsninger for dette. Førre og Frakkagjerd ligger så nært at et langsiktig grep bør være å sanere Førre skole når den er "oppbrukt" og utvide Frakkagjerd barneskole til å kunne innlemme elevene ved i Førre, og samtidig etablere spesialrom.

Nedstrand barne- og ungdomsskule har få elever i hvert elevkull. Avstanden mellom Nedstrand og Grinde/Akسدal er forholdsvis lang. I skolebruksplanen er det anbefalt at skolen bør beholdes på bakgrunn av avstand. Man må likevel være klar over at skolen kan få rekrutteringsproblemer, særlig lærere på ungdomstrinnet.

I dette høringsdokumentet blir det foreslått å fremskynde en strukturendring som medfører at elevene i Førland skolekrets overføres til Tysværvåg allerede fra skoleåret 2022/23. Dette er en endring som bidrar til reduserte driftsutgifter uten at det er nødvendig med store investeringer. Ved å få overført elevene fra Førland til Tysværvåg allerede fra 1. klasse vil dette gi Tysværvåg barne- og ungdomsskule flere elever og mer robust driftsgrunnlag. Denne strukturendringen vil ikke påvirke mulighetene for å enten bygge ny eller å utvide kapasiteten ved Grinde skule til å romme elevene fra Grinde, Straumen og de elevene i nåværende Førland skolekrets som får Grinde som sin nærskole. De elevene fra Førland som har Grinde som sin nærskole vil uansett få muligheten til å velge Tysværvåg barne- og ungdomsskole.

Dette blir det første tiltaket i foreslått ny skolestruktur. Som neste steg vil rådmannen legge frem en sak som vurderer hvordan kapasiteten ved Grinde skule kan utvides til å romme elevene ved Grinde, Straumen og elevene fra Førland skolekrets som vil få Grinde skule som sin nærskole. Elevene fra Førland vil ved foreslåtte strukturendring tilhøre Tysværvåg barne- og ungdomsskole, men de kan velge å gå på Grinde skole dersom denne skolen ligger nærmest hjemmet.

4.2 Nærskoleprinsippet

Elever i grunnskolen har rett til å gå på nærskolen. Kommunen kan avgjøre hva som er nærskolen i en forskrift om skolekretsgrenser. Kapasitet på skolen kan bare få betydning for skolekretsen/nærskolen når det kan dokumenteres at en skole er full.

Uansett hva som regnes som nærskolen i henhold til lov og forskrift, kan elever etter opplæringsloven § 8-1 andre ledd søke om å få gå på en annen skole enn den elevene sokner til. I motsetning til avgjørelser etter § 8-1 første ledd, vil vedtak om å gå på en annen skole enn nærskolen, jf opplæringsloven § 8-1 andre ledd, være underlagt kommunens "frie skjønn". Statsforvalterens adgang til å overprøve slike vedtak er avgrenset av den ulovfestede forvaltningsrettslige myndighetsmisbrukslæren.

Dersom det blir bestemt at elevene ved Førland skule skal flyttes til Tysværvåg barne- og ungdomsskule så vil ca halvparten av elevene i nåværende Førland skolekrets få Grinde skule som nærskole. De elevene vil ha rett til å velge å gå på Grinde skule.

4.2.1 Hva regnes som nærskolen?

Elever i grunnskolen har rett til å gå på nærskolen. Dette følger av opplæringsloven § 8-1 første ledd første punkt, der det står at elevene "har rett til å gå på den skolen som ligg nærast eller ved den skolen i nærmiljøet som dei soknar til." Begge formuleringene, "nærast" og "soknar til", omhandler samme vurderingstema, nemlig hva som skal regnes som nærskolen.

Hva som skal regnes som nærskolen avgjøres av en rekke forhold omtalt i opplæringslovens forarbeider, jf NOU:18 1995 og Ot.prp. nr. 46 (1998-1999). Det skal tas utgangspunkt i geografi, men også andre objektive forhold som topografi og farlig skolevei er relevante hensyn. I tillegg kan det legges vekt på subjektive forhold som at eleven har søsken på skolen.

Opplæringsloven § 8-1 første ledd andre punkt gir kommunen hjemmel til å fastsette forskrifter; "om kva for skole dei ulike områda i kommunen soknar til." Denne forskriftshjemmelen er først og fremst gitt for å sikre forutberegnelighet for innbyggerne i kommunen, samt styre den kommunale saksbehandlingen og sikre likebehandling. Forskriften vil også være sentral ved klagebehandling, der kommunen gis anledning til å synliggjøre for Statsforvalteren hvordan nærskoleprinsippet er ivaretatt.

Forskrift om skolekretsgrenser skal være en funksjon av hvordan nærskoleprinsippet skal ivaretas for den enkelte elev i kommunen. Forskriften må være utformet i samsvar med de hensyn er lovlige etter en tolkning av lov og forarbeider – se over. Det kan ikke legges vekt på hensyn som vil være i strid med nærskoleprinsippet eller opplæringslovens formål; for eksempel "lik belastning" på kommunens skoler, opprettholdelse av skoler med svakt elevgrunnlag, spredning av faglig sterke og svake elever, samling av

minoritetselever og spesialundervisningselever osv. En forskrift vil derfor være mest i samsvar med nærskoleprinsippet der den legger vekt på objektive forhold som geografi og topografi. Forskriften må imidlertid også åpne for å legge vekt på subjektive forhold, der spørsmål om nærskoleprinsippet må avgjøres i den konkrete sak.

Uansett hva som regnes som nærskolen i henhold til lov og forskrift, kan elever etter opplæringsloven § 8-1 andre ledd søke om å få gå på en annen skole enn den elevene sokner til. I motsetning til avgjørelser etter § 8-1 første ledd, vil vedtak om å gå på en annen skole enn nærskolen, jf opplæringsloven § 8-1 andre ledd, være underlagt kommunens "frie skjønn". Statsforvalterens adgang til å overprøve slike vedtak er avgrenset av den ulovfestede forvaltningsrettslige myndighetsmisbrukslæren.

4.3 Rundskriv Udir 2-2012: Behandlingen av saker om skolenedleggelse og kretsgrenser

Dette rundskrivet informerer om hvilke saksbehandlingsregler som gjelder for endring av skolestrukturen, herunder ved nedleggelse av grunnskoler. Rundskrivet gir - innenfor den kommunale handlefriheten - anvisning på valg mellom alternative saksbehandlingsregler i saker om skolenedleggelse. Bakgrunnen for å utarbeide nytt rundskriv på området er blant annet henvendelse fra Sivilombudsmannen som påpeker at regelverket om skolenedleggelse praktiseres ulikt. Rundskrivet skal bidra til ensartet og korrekt regelverksetterlevelse.

4.3.1 Saksbehandlingen i kommuner som ikke har gitt forskrift og skolekretsgrenser

Spørsmål om skolestruktur og eventuelle kretsgrenser for skoler vil i stor grad berøre foreldre og nærmiljø. Skolens samarbeidsutvalg, alternativt foreldrerådet, bør derfor få anledning til å uttale seg når det gjelder vedtak om skolestruktur.

Andre som bør få anledning til å uttale seg i slike saker kan være:

- fagforeningene for de ansatte ved skolen, grendelag og andre grupper og organisasjoner som kan ha interesse i saken
- andre brukere av skolen som vil bli påvirket av en nedleggelse
- andre brukerorganer ved skolene, for eksempel skolemiljøutvalg og elevråd
- samarbeidsutvalg eller foreldreråd ved andre skoler som berøres

Øvrig avtale- og lovverk om medbestemmelse avtalt mellom partene forutsettes fulgt opp. Hvis endring av skolestruktur medfører endringer i skyssbehov, bør også fylkeskommunen få anledning til å uttale seg i saken.

Det finnes ikke lov- og forskriftsbestemte regler for hvor lang fristen for å uttale seg skal være i saker om skolestruktur. Den enkelte som skal uttale seg må imidlertid få tilstrekkelig tid til å forberede sin uttalelse. Justis- og beredskapsdepartementet har utarbeidet retningslinjer for forskriftsarbeid i kommunene. Retningslinjene er av 30. januar 2002 og ligger på Justis- og beredskapsdepartementets nettside. Kommunene anbefales her å benytte to måneders høringsfrist. Utdanningsdirektoratet anbefaler at det sees hen til disse retningslinjene også når lokale forslag om endring av skolestruktur skal utarbeides.

Allmennhetens innsyn i offentlige dokumenter er viktige forutsetninger for at en sak skal bli tilstrekkelig opplyst. Innsyn legger til rette for samfunnsdebatt om saker som er viktige for innbyggerne. Retten til innsyn virker også kontrollerende på forvaltningen og bidrar til å sikre tilliten til uhildede avgjørelser. Det følger av offentlighetsloven § 3 at kommunens saksdokumenter er åpne for innsyn. Et eventuelt unntak fra retten til

innsyn må kunne hjemles etter særskilte unntaksregler i lov. Innsynsretten gjelder for alle, altså ikke bare dem som kunne ha vært regnet som parter eller andre som skal uttale seg.

4.4 Høringsinnspill og innspillsmøter med aktuelle interessegrupper

Høringsdokumentet blir lagt ut på offentlig høring i 8 uker. Alle som ønsker vil få anledning til å sende sine innspill til spørsmålet om kommunen skal legge ned Førland skule og la elevene gå på Tysværvåg barne- og ungdomsskule.

I tillegg vil kommunen arrangere innspillsmøter der inviterte interessegrupper kan møte representanter fra kommunen og legge frem sine synspunkt.

Innspill til høring sendes skriftlig via lenke på Tysvær kommune sine nettsider. I tillegg kan den enkelte sende skriftlig inn til

Tysvær kommune

Resultatområde oppvekst og kultur, pb. 94, 5575 Aksdal

Eller på epost: post@tysver.kommune.no

Merk med 20/20142

Høringsfrist: 16.02.2022.

5 Vedlegg